

De temples i religions, 1

A primers d'aquest any 2013, mentre el papa de Roma anunciava el fet inesperat de la seua renúncia, a l'altra banda del món, prop de la ciutat d'Allahabad, milions i milions d'hinduïstes celebraven el Kumbh

Joan Francesc Mira

Mela i durant aquells mesos de gener i febrer es banyaven massivament en les aigües sagrades de la confluència dels rius sants Ganges i Yamuna i el riu mític Sarasvati. El 10 de març, dia del Maha Shivaratri, l'últim dels dies importants de les festes, els cardenals, tancats al Vaticà, cavil·laven sobre el temps que trigaria a sortir el fum blanc. I aquests eren els fets més importants dins de la cristiandat catòlica. El festival del gran bany, el Kumbh Mela, de magnitud difícilment comparable amb cap altre (més milions que en el pelegrinatge a la Meca, més que en els anys de jubileu a Roma), commemora o celebra un fet puntual de la mitologia hinduïsta, quan durant una batalla entre déus per la possessió d'un pitxer (*kumbh*) de nèctar diví en caigueren quatre gotes sobre els quatre punts on s'ha concentrat durant segles i segles el pelegrinatge. De manera que els fidels que acudeixen al lloc consagrat podran sortir dels banys fluvials perfectament nets de pecat, purificats, alliberats de les pors i les penes. Ja em disculparan si he repetit al·lusions que ja vaig publicar ací mateix fa mesos, però no he trobat manera millor de presentar als ulls dels lectors una mostra grandiosa de l'infinít món de les creences, les religions i els rituals que els humans hem elaborat al llarg de tots els segles i en totes les regions del planeta. En aquest món infinit –en les seues fascinants dimensions asiàtiques– és on s'ha endinsat Fèlix Martí, com a viatger que penetra en espais no solament materials com són els temples o els monestirs, sinó en els més prodigiosos espais espirituals i rituals, on segurament només podria entrar algú que ha viscut molt profundament l'experiència de la pròpia fe. El resultat és un llibre magnífic, *Déus desconeguts. Viatge iniciàtic a les religions de l'Orient*, el pròleg del qual vaig tindre el plaer d'escriure, que vam presentar fa pocs dies al CCC de Barcelona. La primera cosa que hauria de fer el lector que acompanye el pelegrí-narrador és suspendre el judici i activar la capacitat contemplativa: participar del viatge i, de passada, si ho prefereix, fer comparacions que li descobriran algunes

proximitats inesperades. Perquè en definitiva, si en alguna cosa poden competir les creences religioses, és en capacitat de fantasia i, de tant en tant, en explicacions poètiques dels fets més difícils de creure.

Que els fidels catòlics puguin menjar-se el cos d'un déu i beure-se'n la sang en forma de pa i de vi, és una creença que es resisteix tant a l'acceptació racional com la fe en aquelles gotes de nèctar del pitxer dels déus i en la seua eficàcia prodigiosa en el ritual del bany dels rius. Es pot creure, doncs, qualsevol cosa, i en matèria de creences la competència és difícil, vista la varietat infinita. Si imaginant els banys al Ganges ens pot sobtar la fe en la virtut purificadora de les aigües santes, no cal fer cap esforç per a recordar que els cristians també creuen fermament en la virtut purificadora de l'aigua del baptisme, fins i tot si es tracta només d'algunes gotes sobre el cap d'un infant, i que a l'entrada de les esglésies hi ha la pica d'aigua beneïda on els fidels mullen la punta dels dits per fer-ne després sobre el cos el senyal protector de la creu, o que en els llocs on es concentren els prodigis, com a Lorda, també l'aigua i el bany ritual és l'element que serveix de vehicle a l'acció d'un poder superior. La visita als recintes sagrats de l'Orient pot ser, doncs, ocasió no solament de sentir l'estranyesa davant de llocs i d'imatges, creences i pràctiques que ens poden semblar incomprensibles i remotes, sinó també d'establir paral·lels amb aspectes puntuals o profunds de la nostra pròpia tradició religiosa. Fèlix Martí ens explica que "Els llocs de culte construïts pels cristians són sales més o menys grans amb algunes dependències complementàries. Els temples hindús, que fan pensar en el que deuriem ser els temples representatius de la religió de l'Egipte antic, són autèntiques ciutats santes. Fins i tot els temples petits són espais mixtos que no solament faciliten la veneració dels déus sinó també l'acolliment dels devots que hi poden passar moltes hores per passejar, prendre banys rituals, descansar o dormir, menjar, i celebrar". La diferència és evident i clara, i tanmateix, al llarg dels segles, els grans llocs de pelegrinatge de la cristiandat devien oferir un aspecte no molt diferent, amb els fidels igualment descansant, o dormint o menjant dins dels recintes del santuari.

“Que els fidels catòlics puguin menjar-se el cos d'un déu i beure-se'n la sang en forma de pa i de vi, és una creença que es resisteix tant a l'acceptació racional com la fe en aquelles gotes de nèctar del pitxer dels déus i en la seua eficàcia prodigiosa en el ritual del bany dels rius”